

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Asiantuntijalausunto: HE 3/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle elintarvikelaiksi ja laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

MTK kiittää mahdollisuudesta esittää asiantuntijalausunnon hallituksen esityksestä ja siihen liittyvien säädösten muuttamisesta. MTK kiittää myös elintarvikelainsäädännön muutoksen valmistelun hyvästä, toimijoita osallistavasta ja avoimesta prosessista sekä avoimesta tiedotuksesta vuoden 2020 poikkeuksellisista olosuhteista huolimatta. Kokonaisuudistuksessa lain esitystapa selkenee ja yhdenmukaistuu.

MTK haluaa tuoda esiin hallituksen esityksestä yleisesti seuraavaa: Esityksen tavoitteeksi on asetettu hallinnollisen taakan vähentyminen. Koko elintarvikelainsäädännön tarkoituksena on varmistaa kuluttajien terveydellinen ja taloudellinen turvallisuus. Toimijoille lainsäädännön tulee olla tasapuolinen ja kilpailuaseman yhtenäinen. Tavoite taakan vähentymisestä ja lainsäädännön kokonaistavoitteet toteutuvat uudistuksessa hyvin. Toimiva lainsäädäntö vahvistaa kuluttajien luottamusta elintarvikeketjuun. Vastaavuus EU-lainsäädännön kanssa on tärkeä ja hyvä muutos, samoin termistön yhtenäistäminen. Esimerkiksi jäljitettävyyden on tärkeää koko ketjun luotettavuuden ja kuluttajan turvan vuoksi.

Elintarvikepetokset ovat valitettava osa ruokaketjua, ja niihin puuttumiseen tarvitaan tulevaisuudessa yhä enemmän ryhdikkäitä toimia, tehokkaampia rangaistuksia ja osaavaa sekä toimivaltaista viranomaistyöpanosta. Esityksessä elintarvikepetoksien ennaltaehkäisy ja niihin puuttuminen on esitetty entistä painoarvokkaampana toimintana. Hallinnollisista pakkokeinoista Internet-sivuston sulkeminen on äärimmäinen, mutta olemassa olevana hyvä työkalu kuluttajien terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi.

Elintarvikealan toimijoilla on tarve ja oikeus saada viranomaisilta valvonnan lisäksi ohjausta ja neuvontaa. Elintarvikealan toimijoiden valvonnan maksuperusteiden muuttuessa lainsäädännön esittämällä tavalla, perusmaksun koskiessa kaikkia toimijoita, valvonta ei painotu pelkkään riskiperusteisuuteen, vaan mahdollistaa myös neuvonnallisen otteen. Kuitenkin, kun laissa esityksen mukaan on selvennetty elintarvikealan toimikenttää, voidaan valvontaa kohdentaa eniten sitä tarvitseviin toimijoihin. Esityksen mukainen, elintarvikevalvonnan maltillinen kustannusten nousu toimijoille on hyväksyttävää, jos tämä tarkoittaa toimijoiden saavan myös nykyistä enemmän neuvontaa ja ohjausta.

Alkutuotannon toimijoiden, kyläkauppojen ja pienimuotoisen toiminnan harjoittajien vapautus perusmaksusta on kohtuullinen ja kiitettävä ratkaisu: Elinvoimaiset ja toimintakykyiset yritykset haja-asutusalueilla ovat merkityksellisiä koko yhteiskunnan kannalta. Tämä maksuvapautus on myös linjassa hallituksen lähiruokaohjelman kanssa. Yleishyödyllisten yhdistysten vapauttaminen valvontamaksusta edistää osallistuvan kansalaisyhteiskunnan toteutumista ja on käytännön teko arvokkaan 3. sektorin toiminnan toteutumisedellytysten ylläpitämiseksi.

Helsingissä, 11.2.2021

Heidi Siivonen
Ruokamarkkina-asiantuntija
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry